

Fundur umhverfis- og skipulagsráðs 22. júní 2022:

Tillaga áheyrnarfulltrúa Flokks fólksins um gerð nýs umhverfismats vegna 3ja áfanga Arnarnesveggar- US220132

Fulltrúi Flokks fólksins leggur til að gert verði nýtt umhverfismat fyrir 3. áfanga Arnarnesveggar þar sem fyrra umhverfismat er frá 2003 og forsendur hafa breyst verulega á síðustu tveimur áratugum. Vatnsendahvarf er dýrmætt náttúru- og útivistarsvæði sem liggur á mörkum Reykjavíkur og Kópavogs. Áætlað er að sprengja 60 metra breiða geil, 1.5 km langa, inn í þetta fallega græna svæði, sem er varpsvæði ýmissa farfuglategunda, og notast við 19 ára gamalt umhverfismat.

Fjöl margar athugasemdir hafa borist frá áhyggjufullum íbúum varðandi þessa vegalagningu á öllum skipulagsstigum og ríkir mikil óeining um þessa framkvæmd. Vegna glufu í lögum um umhverfismat þá hefur Skipulagsstofnun úrskurðað að ekki "þurfi" að gera nýtt umhverfismat fyrir framkvæmdina og hefur Reykjavíkurborg hingað til tekið undir það. Jafnvel þó að vegurinn eins og hann er skipulagður í dag, með ljósastýrðum gatnamótum, muni eflaust stífla umferð á Breiðholtsbraut enn frekar. Einnig á Vetrargarðurinn, leiksvæði barna, að liggja þétt upp við tvær stofnbrautir með samtals 10 akreinum.

Það samræmist varla grænum áherslum borgarinnar að kalla ekki eftir nýju umhverfismati fyrir þessa framkvæmd. Það hafa orðið miklar breytingar á áherslum í umhverfis- og samgöngumálum á síðustu tveimur áratugum og því verður að endurskoða þessa vegalagningu með umhverfi, íbúa og komandi kynslóðir í huga.

Greinargerð:

Nýlega voru kynnt drög að nýju deiliskipulagi Arnarnesveggar, sem liggja á um Vatnsendahvarfið frá Rjúpnavegi að Breiðholtsbraut. Þessi vegarlagning mun þýða að það verður sprengd 60 metra breið geil, 1,5 kílómetrar að lengd, inn í eitt af dýrmætustu útivistarsvæðum höfuðborgarsvæðisins. Umhverfismat fyrir þessa framkvæmd er frá 2003, en vegna glufu í lögum um umhverfismat hefur Skipulagsstofnun úrskurðað að það þurfi ekki að gera nýtt mat því byrjað hafi verið á veginum árið 2004 þegar jarðvegsefni var mokað úr sunnanverðu Vatnsendahvarfi, þar sem skólagarðar Kópavogs eru í dag. Þessi glufa í lögnum þýðir að það geta liðið hundrað ár frá því umhverfismat var gert, án þess að gera þurfi nýtt mat, svo lengi sem framkvæmdarleyfishafi hefur tekið hjólböru af jarðvegi af tilætluðum framkvæmdarstað. Þetta gerir sorglega lítið úr lögum um umhverfismat og skortir almennt siðferði.

Það er óskiljanlegt að yfirvöld hafi ekki áhuga á að kanna áhrif á umhverfi af svona stórrí framkvæmd, þegar 19 ár eru liðin frá fyrra mati. Sérstaklega í ljósi þess hversu mikið hefur breyst á þessu svæði á síðastliðnum áratugum og áherslubreytingum í samgöngu- og umhverfismálum. Umhverfismat er ekki hugsað til að verja framkvæmdina, heldur til að verja umhverfi og íbúa.

Miklu meiri áhersla er lögð á umhverfismál nú en í kringum aldamót og græn svæði eru álitin mun dýrmætari en áður fyrr. Vatnsendahvarfið, sem vegurinn á að liggja yfir, var ekki nærri því eins gróið fyrir tuttugu árum eins og það er í dag. Óáreitt yrði þetta svæði líkara Öskjuhlíðinni á næstu áratugum, en eitt sinn átti líka að leggja veg í gegnum þá falletgu hæð. Ný hverfi hafa verið byggð í kringum Vatnsendahvarfið, sem ekki var gert ráð fyrir í umhverfismatinu frá 2003, og umferðarspá er sprungin langt umfram spá í umhverfismatinu. Einnig eru háleit markmið um Vetrargarð sem á að liggja þétt upp við þennan veg, en garðurinn er í raun skipulagður á horni samtals 10 akreina stofnbrauta. Þarna gæti því myndast hættulegt ástand vegna svifryks á gráum dögum og vegurinn auðveldlega orðið ógn við lýðheilsu íbúa.

Mikill ágreiningur hefur verið um útfærslu vegarins bæði innan Skipulagsráðs Kópavogs og Vegagerðarinnar, þó svo báðir aðilar hafi á endanum samþykkt útfærsluna með samingi til að flýta framkvæmdinni. Það virðist þó flestum ljóst að útfærslan sem var kynnt með deiliskipulaginu er ekki að fara að leysa nein vandamál, heldur einungis að skapa ný. Önnur ljósastýrð gatnamót við Breiðholtsbraut, sem er þegar sprungin umferðaræð, munu stífla veginn enn frekar og valda frekari töfum á umferð. Það er með ólíkindum að Vegagerðin skuli fara gegn betri vitund og samþykkja útfærsluna í deiliskipulaginu, í stað þess að fara aftur að teikniborðinu og finna betri leið.

Yfirvöld í Kópavogi hafa borið því við að aðalástæðan fyrir því að leggja Arnarnesveg frá Rjúpnavegi að Breiðholtsbraut sé umferðarflæðið á Vatnsendavegi, sem er slæmt á háannatíma, og að erfitt sé fyrir neyðarbíla að komast leiðar sinnar. En umferðarflæðið hefði til dæmis getað verið stórbætt fyrir mörgum árum ef hringtorg hefðu verið sett við Breiðholtsbraut og Ögurhvarf. Einnig hefði verið mögulegt að opna einfalda leið fyrir neyðarbíla milli bæjarfélaganna. En þessar og aðrar lausnir til að leysa þessi vandamál voru ekki skoðaðar af alvöru, því Arnarnesvegur var á leiðinni og hann átti að leysa allar þessar flækjur. Sem hann mun ekki gera í núverandi mynd.

Það vekur einnig athygli að Kópavogur vill nú leggja Reykjanesbraut að hluta í stokk, og einnig er fyrirhugað að leggja Vorbraut í stokk, til að vernda íbúa og umhverfi.

Arnarnesvegar á að liggja í gegnum dýrmæta græna hæð og yrði hæsti vegur höfuðborgarsvæðisins. Hvað ætli valdi því að sveitarfélögin og Vegagerðin hafi aldrei tekið til greina að leggja veginn í stokk eða göng til að vernda umhverfi og íbúa?"

Getur það verið að aðrir hagsmunir bæjarstjórnar Kópavogs, eins og að byggja 4.000 manna byggð á toppi Vatnsendahvarfs, séu í raun að stýra þessum illa ígrunduðu framkvæmdum? Og koma í veg fyrir betri lausn verði fundin og nýtt umhverfismat gert? Því án Arnarnesvegar væru forsendur fyrir þessari byggð brostnar og það virðist alls ekkert mega tefja þær áætlanir.